List 33. **NOVICE** Tečaj LI.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 18. avgusta 1893.

Politiški oddelek.

Dvojezični napisi ulic.

Kakor je znano, je bil ljubljanski mestni zbor sklenil, da se napravijo jedino slovenski napisi ulic, da se tako svetu pokaže slovenski značaj bele Ljubljane. Kranjska deželna vlada pa je dotični sklep razveljavila, češ, da se je ž njim rušil člen 19. o občnih pravicah državljanov, po katerem so v javnem življenji vsi deželni jeziki jednakopravni.

Celjski Slovenci so pa misleč, da zanje velja ravno isto, kakor za ljubljanske Nemce, vložili na mestni zbor prošnjo, da se napravijo v Celji tudi slovenski napisi. Mestni zbor je to prošnjo lepo vrgel pod klop in gospodje v Gradci so pa razsodili, da o tem ima odločevati jedino celjski mestni zbor, da torej proti njegovemu ukrepu ni nobene pritožbe.

Tukaj smo torej imeli dve povsem različni razsodbi. V Ljubljani spadajo napisi ulic v javno življenje in zanje velja člen 19. v Celji je pa to čisto svoja občinska stvar, o kateri lahko mestni očetje ukrenejo, karkoli se jim zdi.

Te dni je pa v Pragi namestništvo ukazalo odpraviti table z jedino češkimi napisi ulic sklicevajoč se mej drugim tudi na člen 19. osnovnih zakonov. Proti tej prepovedi se je mestni zastop sklenil pritožiti. Dotičnih tabel pa ni odpravil, temveč hoče počakati, da jih da odpraviti namestništvo.

Odredba češkega namestništva je pa dala povod velikemu gibanju. Češke manjšine po nemških mestih so se jele gibati in zahtevati, da se napravijo dvojezični napisi, ker člen 19. velja za vso državo, ne pa jedino za Ljubljano in Prago. Čehi v Duhcovu so se obrnili kar brzojavno do namestništva, zahtevajoč, da odredi, da se v Duhcovu napravijo tudi češki napisi. Pa ne le na Češkem, temveč tudi na Dunaji so se Čehi oglasili, da se morajo ulicam dati tudi češka imena. To zahtevanje je povsem pravilno, kajti ustava veljati mora za vso našo državo.

Vlada je torej s svojo odločbo vzbudila jako jej nepovoljno gibanje, ki se ne bode tako hitro poleglo. Čehi so vztrajnejši nego mi Slovenci in se ne bodo dali kar tako vgnati v kozji rog. Dobro bi bilo, da se sedaj oglašajo tudi Slovenci v vseh dvojezičnih mestih in vzajemno s Čehi postopajo v tej stvari.

Namestništvo v Pragi je menda že vedelo, da se začno gibanja za dvojziečne napise po vsej deželi, in se zatorej v svoji naredbi sklicuje tudi na to, da je Praga glavno mesto češko kraljevine in da so češki Nemci s tem, da so v Pragi dolgo let bili nemški napisi, nekako priposedovali pravico do dvojezičnih napisov. Ta dva argumenta sta pa jednako čudna. Namestništvo je samo čutilo, da ne držita in je zatorej se sklicevalo tudi na člen 19. Jedino ta člen je zakonita podlaga vladni naredbi, drugo so pa le mnenje namestništva, ki pa nima nobene obvezne veljave. Člen 19. pa ne dela nobene razlike mej glavnimi in drugimi mesti, temveč govori o pravici deželnih jezikov v javnem življenji. Če torej ulični napisi spadajo v zmislu tega člena v javno življenje, morajo biti dvojezični, naj je potem glavno mesto ali pa zadnji trg, če le ulične napise ima. Sicer je pa ta argumentacija tudi v nekem drugem oziru šepava. Zakaj pa vlada, ko je šlo za ulične napise v Brnu, ni vedela, da je glavno mesto dvojezične kraljevine? Celovec je glavno mesto dvojezične Koroške, Gorica glavno mesto dvojezične goriške grofije, ravno tako je gotovo tudi Trst glavno mesto, ali zakaj pa vlada ni v teh mestih preskrbela za dvojezične napise? Ravno tako bi v Opavi zastonj iskali čeških napisov ulic. Vidi se torej, da je vsa ta stvar bila le vladi dober izgovor, druzega pa nič. Da se res drži tega načela, bi bila že davno morala skrbeti, da se napravijo dvojezični napisi v glavnih mestih.

Po tem načelu bi pa Dunaj moral imeti napise ulic v vseh jezikih dežel zastopanih v državnem zboru. Dunaj je glavno mesto mnogojezične države, ravno tako kakor je Praga glavno mesto dvojezične kronovine. Iz tega je

pač vidno, da se se ta vladni argument ne more zmatrati niti resnim, ker se ga vlada sama ne drži.

Jako osoden je pa drugi argument, ki govori o priposedovanih pravicah. Ta argument nam dokazuje, da je vlada že popolnoma se postavila na stališče nemške stranke. Tudi ta argument ni utemeljen v 19. členu osnovnih zakonov, ki glede na jezikovne pravice ne pozna nobenih že pridobljenih pravic. V nasprotji je pa tudi že z razsodbami državnega sodišča, katero je v nekaterih slučajih že razsodilo, da se ima v šolah rabiti drugi učni jezik, kakor se je poprej rabil dolgo vrsto let. Sploh bi bila vsa ustava nezmisel, ko bi gledali na take priposedovane pravice, vsaj bi se niti izvajati ne dala. V navadnem življenji se pač govori o priposedovanih pravicah, ali to se opira na to, da jih državljanski zakonik priznava, ustava pa tacih pravic ne pozna in se zatorej nanje ni sklicevati v stvareh, ki se imajo vrejati v zmislu ustave.

Mi Slovani se moramo z vso odločnostjo upirati takemu tolmačenju. To je jeden najnevarnejših argumentov, ki se uporablja proti nam. To je tista narodna posest, na katero se sklicujejo tako radi koroški ali pa štajarski Nemci proti nam. Če bodemo pustili, da se bode v jezikovnih stvareh govorilo o priposedovanih pravicah, potem bodo vedno Nemci nam s tem argumentom delali vse mogoče ovire. Kjer bodemo zahtevali jednakopravnosti v šoli ali uradu, reklo se nam bode, da so Nemci priposedovali pravico do nemškega uradovanja, do nemške šole. Takih priposedovanih pravic pa imajo Nemci brez števila, ker so stoletja imeli neke predpravice v naši državi.

Ker se pa avstrijski Slovenci ne mislimo in tudi ne moremo zadovoljiti s tem, kar že imamo, temveč se hočemo poganjati za popolno narodno jednakopravnost v šoli, uradih in javnem življenji, tudi ne moremo v tem oziru priznati nobenih priposedovanih pravic. Po našem mnenji je krivica krivica naj se je trpela še toliko stoletij. Taka krivica so vse tiste nemške predpravice, katerih se še dandanes tako drže. Taaffejeva vlada nikdar ni bila posebno prijazna Slovanom. Če tudi ne tako očitno, kakor prejšnja, vendar je povsod skrbno varovala predpravice nemštva. Lani se je bila z levičarji sporazumela o nekakem programu, v katerem se tudi govori o varstvu narodne posesti in sedaj se pa govori v odločbi praškega namestništva o priposedovanih nemških pravicah. Tukaj je stvar, proti kateri se moramo mi Slovani vzajemno braniti. Poprej ne smemo jenjati, da vlada popusti tisto domišljeno narodno posest, tisto domišljeno priposedanje pravic. V narodnem oziru ne smemo pripustiti veljati nobenim drugim načelom, kakor načelom ustave. Zastran uličnih napisov se pa hočemo tudi trdno tega držati, da se imajo povsod uravnati v zmislu narodne jednakopravnosti, ali naj se pa stvar prepusti občinam, da jo urede po svoji volji. Jednako ravnilo pa mora veljati povsod. Mi ne zahtevamo nobene prednosti, pa tudi nemščini nečemo prepustiti nobene prednosti, ker to bi se reklo priznavati jo nekako za državni jezik in nekako priznavati nemško prvenstvo, ki pa ni nikakor opravičeno v naši državi. Vsi nosimo jednaka bremena, zatorej pa tudi nam vsem gredo jednake pravice. Sicer se pa Slovenci v Ljubljani dvojezičnih napisov ne bodemo branili, ako jih bodemo videli v Celovci, Gorici in Trstu; ako pa vlada ne bode gledala, da se nam v teh mestih prizna jednakopravnost, pa tudi od nas ne more zahtevati, da bi morali našim Nemcem na ljubo gledati nemške ulične napise.

Politični pregled.

Štirinajstletnica vlade grofa Taaffeja. — Te dni je minolo 14 let, kar je grof Taaffe prevzel ministersko predsedništvo. Od ministrov, ki so bili v prvem njegovem ministerstvu, ministruje sedaj še jedino poljedelski minister grof Falkenhayn, vsi drugi ministri so se že zamenjali. To menjanje oseb je pa bilo v zvezi tudi z menjanjem vladne politike. Koliko se je vlada oddaljila že od tiste svoje politike, katere se je držala, ko je finančni minister zatrjeval, da se vlada hoče opirati na desnico. Sprva je vlada bila narodno jednakopravnost in deželno avtonomijo zapisala na svoj program. Koliko je še dandanes ostalo od tega programa. Kako je z narodno jednakopravnostjo, pouči nas hitro pogled na Koroško, v Trst ali Istro. Vlada se pa ravno tako centralistično, kakor se je pod Auerspergovo vlado. Iz vladnih glasil posnemamo, da grof Taaffe nikakor še ne misli odstopiti. Tudi se ne bode trudil s sestavo nove trdne večine. Vladal bode z večino od dne do dne. Sedaj bode skušal pritegniti to stranko, sedaj ono na svojo stran.

Ulični napisi v Brnu. — Nemci se z vso silo branijo, da bi ne bilo v Brnu treba napraviti dvojezičnih napisov po ulicah. Izgovarjajo se s tem, da v Brnu sploh ni nobenih napisov od občine. Tablice na hišah, ki so seveda jedino nemške in je na njih naznačeno ime ulice in hišna številka, so lastnina dotičnih gospodarjev. Nekatere ulice imajo pač napise, katere je pa napravilo strelsko društvo, ko je bil prišel cesar v Brno. Ti napisi so napravljeni z občinsko pomočjo, kajti občina je strelskemu društvu dala primerno podporo, da jih je napravilo. Nemci pa vendar trdijo, da so ti napisi zasebna last strelskega društva. Ravno tako, kakor je to društvo, tudi lahko kako češko društvo napravi češke napise. Mestna oblast se ne bode branila, če bodo pustili nemški hišni posestniki, ki seveda lahko zasebniku zabranijo na njih hišah delati kakeršne koli napise. Vlada po mnenji brnskih Nemcev tudi ne more siliti mesta, da napravi napise ulic. Iz tega se vidi, da je do tega še precej dolga pot, predno glavno mesto Brno dobi dvojezične napise ulic, po večini češke dežele.

Bosna in Hercegovina. — Grof Kallay potuje po Bosni in Hercegovini in ogleduje deželo. Pomenljivo je pa to, da ga spremljita ogerski poljedelski minister in pa hrvaški ban. Posebno lepo so jih vsprejeli v Sarajevu, kjer jim je načelnik deželne vlade general baron Appel priredil lep banket, pri katerem je bilo več napitnic. Ogledali so si tudi že Mostar. Bosenski vladni list „Bosnische Post“ posebno prisrčno pozdravlja došle goste iz pokrajin, ki so po naravi in zgodovini tesno zvezane z Bosno. Oger je pripravil okupacijo Bosne in zopet Oger je to deželo tako lepo uredil. Iz vsega tega sklepamo, da je to potovanje v nekaki zvezi z bodočim urejenjem razmer v Bosni in Hercegovini. Morda mislijo ti dve deželi priklopiti Hrvaški ali pa Ogerski. Prvo bi bilo želeti, če tudi se hrvaška deželna avtonomija še ne razširi. Močnejša Hrvaška bi že sama na sebi bila močno protivesje proti madjarskemu vplivu, če bi se Hrvatje in Srbi mej seboj preveč ne ravsali in kavsali.

Zagrebški mestni zbor. — V Zagrebu se opozicija ne udeležuje sej mestnega zastopa, ker župan neče dopustiti

da bi se prečitala interpelacija, ki se tiče policije. Opozicija misli, da je s tem prikrajšana v svojih pravicah. Sedaj mestni zbor ne more rešiti stvarij, za katere je treba dvetretjinske večine. Vršila so se mej vladno stranko in opozicijo pogajanja, da bi poslednja vstopila v zbor, ali niso imela nobenega vspeha. Sedaj se mislijo nekatera dela izvršiti brez dovoljenja mestnega zbora, mestni zbor jih pa potrdi, ko deželni zbor premeni mestni štatut tako, da se bodo vse stvari smele rešiti z navadno večino.

Ogerski ministerski predsednik potoval je te dni v Išl k cesarju, da dobi dovoljenje, da deželnemu zboru predloži vladno predlogo o uvedenji civilnega zakona na Ogerskem.

Srbija — Preiskovalni odsek glede ministerske zatožbe je s svojim delom gotov. Poročilo predložil je že skupščini. Te dni je prišla v skupščini vsa zatožba na vrsto. Odsek je predlagal, da je vse bivše ministre postaviti pred sodišče. Sicer je bilo več radikalcev zato, da se zatožba opusti, a večina je sklenila, da se tožijo. Posebno večina je odločno zahtevala, da se toži Ribarac, bivši minister notranjih rečij, ki je kot tak postopal jako oblastno in krivično. Da skupščina potrdi zatožbo pred sodiščem, je bilo nedvomno.

Nemčija — Dne 9. t m. bil je v Frankobrodu shod vseh nemških finančnih ministrov. Nemška vlada je ta shod sklicala, da bi se ministri dogovorili, kako bi bilo moč zopet urediti slabe finančne razmere nemških držav. Pruski finančni minister Miquel je izdelal načrt, po katerem bi se razmere zboljšale. Načrtu je podlaga kakor ob sebi umevno povišanje davkov. V vsem so sklepi posvetovanj ostali tajni.

Rusija in Italija. — Razni listi zadnji čas prav mnogo ugibajo in pišejo o gospodarski zvezi, ki bi se naj bila sklenila mej Rusijo in Italijo Ta zveza je iz političnih ozirov neverojetna, iz gospodarskih pa verojetna in mogoča. Da bi bila namreč Italija brez vednosti svojih zaveznic Nemčije in Avstrije storila ta korak ni lahko verjeti in da bi bila Rusija kot prijateljica Francije sklenila z Italijo z neprijateljico Francije zvezo to istotako ne, pač pa je zveza iz zgolj gospodarskih interesov prav mogoča. Italija ima namreč več izdelkov in pridelkov, katerih Rusija potrebuje in nasprotno in z gospodarsko zvezo bi se pa pričela žvahna trgovina mej obema državama.

Anglija. — Premogarji še vedno štrajkajo. Mir se ni še kalil, kajti premogarji so izjavili, da ne bo neredov, ako se vlada ne bo postavila popolnoma na stran lastnikov premogokopov. Pogajanja mej delavci in gospodarji bila so dosedaj brezuspešna. Premog se je zadnji čas zelo podražil, pri čemer gotovo močno trpi industrija. Če delavci vstrajajo, morali bodo gospodarji odjenjati, kajti pol milijona delavcev, kolikor jih sedaj štrajka, pač ni mogoče nadomestiti z drugimi.

Egipet. — Podkralj se je vrnil iz Carigrada toda ne z uspehom, katerega je želel. Glede samostojnosti kot egiptovski kedive ostalo je namreč vse pri starem. Vsled tega neuspeha je kedive nevoljen zdaj nad ministri, češ ti so ga pregovorili, da je naredil to zastonj pot v Carigrad. Kakor poročajo listi, dalo bode vsled tega nesporazumljenja ministerstvo ostavko. O kediveju se pa poroča, da se je odločil za vsako ceno otresti se nadgospodarstva Anglije in sultana, kar seveda ne bo mirnim potom šlo.

Obrtnija.

C. kr. obrtna strokovna šola za lesno industrijo v Ljubljani.

(Konec.)

Javno šolo je obiskovalo začetkom šolskega leta 33 in koncem šolskega leta pa 47 učencev, risarsko šolo pa ob začetku šolskega leta 104, koncem šolskega leta pa 102 frekventanta.

Za ustanovitve šole so različni lokalni faktorji kar najradodarneje obljubili in odmenili doneskov za podporo ubožnih učencev. Slavni deželni odbor in slavna kranjska trgovinska in obrtna zbornica določujeta v ta namen leto za letom izdatne vsote, slavna mestna občina ljubljanska je ustanovila za obe strokovni šoli (za lesni obrt in za umetno vezenje) pet „Frančišek Josipovih ustanov“ po 50 gld. na leto, in slavna kranjska hranilnica je v svoji veliki skupščini dne 22. maja 1890. leta napravila za oba zavoda 16 ustanov po 50 gld. na leto, ki se v spomin poroke presvetle gospe nadvojvodinje Marije Valerije za vse čase imenujejo „Marije Valerije ustanove“.

V šolskem letu 1892/93 so rečeni faktorji izplačali ustanove tako-le:

Kranjski deželni odbor	1000	gld.
Kranjska trgovinska in obrtniška zbornica	630	„
Ljubljansko mesto	150	„
Kranjska hranilnica	400	„
skupaj .	2180	gld.

Podpore so znašale od 20 do 80 gld. na leto. Ustanove so bile učencem podeljene za vso učno dobo.

Poleg teh zneskov je dovolilo c. kr. ministerstvo za uk bogočastje za minulo šolsko leto vsoto 100 gld., katero je ravnateljstvo porabilo za hipne podpore pridnim in vrednim učencem.

Navzlic tem izdatnim pomočkom so mnogi učenci zaradi slabega gmotnega razmerja le iz težka ustrezali svoji nalogi. Učenci prihajajo malone brez izjem iz najubožnejših slojev prebivalstva, tako da roditelji po navadi nikakor ne morejo podpirati svojega sinu. Oziraje se na te okolnosti, sklenil je strokovno-šolski odbor oživotvoriti podporno društvo, čegar naloga bi bila, podpirati ubožne, nravne in vredne učence, kupujé jim šolske potrebščine, odkazujé jim prosto hrano in podpiraje jih v bolezni. Dotični načrt pravil je odobrila deželna vlada dne 2. julija 1892. leta, štev. 7149; občni zbor pa je dne 19. decembra 1892. leta izvolil odbor. V tem so ti-le člani:

Ces. svetnik Ivan Murnik, načelnik,
ravnatelj strokovnih šol Ivan Šubic, načelnikov namestnik,
strokovna učiteljica Marija Hlavka, tajnica,
strokovni učitelj Julij Springer, blagajnik,
realčni profesor Ivan Gnjezda in
c. in kr. dvorni založnik Ivan Mathian, odbornika.

Za revizorja sta bila izvoljena p. n. gospoda stolni vikarij Andrej Kalan in tapetnik Anton Obreza.

Čeravno hoče društvo šele s početkom prihodnjega šolskega leta razviti pravo svojo delavnost, zglasilo se je vender že znamenito število članov. Slavna kranjska hranilnica, vedno pripravljena, kjer treba lajšati gorje in potrebo, podarila je društvu 45 gld., kot ustanovniki pa so mu pristopili z zneski po 15 gld.:

*

Slavna plinovska družba,
gospod Ivan Oblak, kapelan mestne župnije,
„ Ivan Murnik, cesarski svetnik,
„ Viktor Rohrman, trgovec,
„ Albert Samassa, c. kr. dvorni zvonar,
„ Fr. Ks. Souvan, veletržec,
„ Viljem Treo, arhitekt,
„ Gvidon Zeschko, glavni zastopnik „Greshama“.

Potem je več gospodov darovalo manjše zneske. Več učencev je dobivalo tudi hrano v ljudski in dijaški kuhinji in pri zasebnikih.

Ravnateljstvo v izvestju izreka vsem podpornikom najtoplejšo zahvalo.

Obrtnijske raznoterosti.

Stare barve ali lak spraviš s hišne oprave, oken, vrat in podobnih stvarij, ako jih namažeš s kotranovim milom. Ko si stvari z milom namazal, počakaj jeden dan, potem se barva ali lak da rad odpraviti z gorko vodo. Tudi natronov lug se lahko rabi v ta namen. Če pa vse to ne pomaga, se pa priporoča 2 dela amonijaka in 1 del terpentinovega olja. To se dobro zmeša in s tem namažejo dotične stvari. Čez nekoliko časa pa barvo lahko odrgneš s tuljami ali hodničnim predivom, ne da bi se kaj les poškodoval.

Kako se pere volneno blago? Vzemi 3 funte mila, 25 funtov vode in 2 funta salmijakovca in to dobro zmešaj. Nerabljeno volneno blago se v tem lepo opere, postane lepo belo in tudi zgubi žveplo, ako je bilo žveplano. Tako blago se rado na modro barva, sicer se pa žveplo dela pri takem barvanji ovire.

Čiščenje krtač. Krtače naj se ne snažijo z vodo, temveč s suhimi otrobi. Ako že moraš krtačo očistiti z vodo, vzemi mrzlo vodo, kajti gorka omečij ščetine. Krtača naj se nikdar ne poklada drugače, kakor na ščetine, da se nabere manj prahu. Posebno če si rabil krtačo za mokro čiščenje, jo položi na ščetine, ker sicer se spridi vsled vlažnosti krtačišče, naj si bode že leseno ali koščeno.

Čistenje steklenih stvarij. Okna bodo popolnoma čista, če se umivajo s koprivami, katere pomakamo v dežnico. Steklene posode, v katerih je bilo kako olje ali tolšča, najbolje umiješ z lugom iz bukovega pepela. Steklenice, v katerih je bilo vino, pivo ali kis najbolje pomiješ s premogovim pepelom. Steklenice za vodo in posode za zlate ribice, na katerih so se naredili robovi od apna, najbolje umiješ z razredčeno solno kislino ali pa z močnim jesihom.

Kmetijstvo.

Listje — živinska krma.

Z obširnimi preiskavami je Francoz A. Ch. Girard dokazal, da je drevesno listje dobra krma za živino. Kar se tiče redilnih snovij listje presega skoro vse krmske rastline, katere pridelujemo. Če pokladamo listje, to nikakor ne škoduje živini, tudi mleka krave nimajo zaradi tega dosti manj in ni slabše. Le prav mlado listje je živini nekoliko škodljivo, ali tega pa tudi zares ne kaže dajati živini. Pomladi bi dobili le malo listja, in bi tudi drevje hitro ugonobili, ko bi je tedaj oplenili zelenja. Pomladi je namreč drevju najbolj potrebno listje za uspevanje. Z visocih dreves je seveda listje težko nabirati, zato so najboljši grmi, potem prisekan les in pa poganjki iz parobkov.

Listje, ki jeseni pada z drevja, ko je padla prva slana, pa ni za krmo. Dobro so se pa obnesli poskusi z listjem, katerega posušimo. Tako listje ni slabše od sena ali detelje.

Največ redilnih snovij ima akacijevo listje. To listje je živina rada in je bolje kakor sveža detelja. Akacija ima jako veliko listja in je vsakovrstna živina rada je. Zaradi tega se priporoča, da se suha mesta, obronki in neobdelana zemlja zasade z akacijami. S tem pridobimo mnogo krme za živino. Samo to je neprijetno, da je to drevo trnjevo in je torej težavno listje obirati.

Neka vrsta akacij pa nima trnja in bi torej bilo poskusiti, ko bi se pri nas obnesla.

Dobra krma je tudi listje vinske trte, ali dosedaj je le še malo kmetovalcev, ki bi po trgatvi spustili ovce v vinograde, da pojedo listje, če tudi to trtam ne škoduje. Muntz misli, da se na hektarju vinograda da dobiti toliko listja, kakor bi na jednakem prostoru jedenkrat trave nakosil. Na Francoskem bi perje vinskih trt, ko bi se lepo spravilo, toliko odleglo kakor 40 milijonov centov sena. Tudi pri nas bi bilo dobro, da se v letih, v katerih je malo krme, porabilo za krmo perje vinske trte.

Sicer v nekaterih krajih po Slovenskem že znajo ceniti redilnost drevesnega listja. Tako po nekod na Gorenjskem obsekujejo drevje in zbirajo zelene veje v butare, katere lepo posuše in jih po zimi pokladajo ovcam in kozam. Najboljši je jesenovje, slabši pa hrast, gaber ali javor. Tudi necepljene češnje so za to dobre, ali teh bode dandanes že malo. V nekaterih krajih pa sekajo brstove veje in jih osmučejo, ter listje kuhajo prašičem, ki je radi jedó.

Kmetijske raznoterosti.

Prevažanje krme. Trgovinsko ministerstvo je bilo pozvalo železniške uprave, da dovolijo ugodnejše tarife za prevažanje krme. Železnične uprave so temu ustregle in so se dotične olajšave že priobčile. C. kr. ravnateljstvo avstrijskih državnih železnic in južnoželezniške družbe je dovolilo postavko 10 kr. za vagon in kilometer, poslednje le na avstrijskih progah in dunajsko-pottendorfski železnici. Češka severna železnica, cesarja Ferdinanda železnica in avstroogersko državnoželezniška družba so pa dovolili postavko 13 kr. za voz in kilometer na glavni progi in 15 kr. na lokalnih železnicah. Na utjiško-topliški, bušteradski, češki zapadni, avstrij. severnozapadni železnici in na sevevernonemških železnicah se računa postavka 13 kr. na čeških komercijalnih železnicah in na železnici košičkaboguminski 15 kr. Kar se tiče predmetov, za katere se je dovolilo polajšanje, je omeniti, da se c. kr. avstrijske državne železnice dovolile ponižanje le za krmo, druge imenovane železnice pa tudi za steljo, gnojila pod D- 15, blagne klasifikaeije I. tarifnega dela, in za krmska semena. Tudi je

še omeniti, da so češke komercijalne železnice bušteradska, češka zapadna in c. kr. državne železnice določile najnižjo tarifo 4 gld. in da je južna železnica dovolila postavko 0·1 kr. od 100 kilogramov in kilometra le za tako dolgo, da ni petdesetodstotni dopust od normalne tarife višji, potem se bode dovoljeval le petdesetodstotni popust. Tudi niso vse železnice za jednako dolgo znižale tarifov. Nekatere so jo znižale do konca t. m., druge do konca septembra, nekatere pa do konca oktobra. Da se pa dovoli to ponižanje, mora se prinesti kumulativni naročni list, katerega mora izpolniti občina, v katero se krmo naroča in potrditi dotično okrajno glavarstvo. To ponižanje ima namreč namreč le namen pomoči, da morejo kraji, v katerih je pomanjkanje krme, dobiti jo iz krajev, v katerih ni tacega pomanjkanja. Ponižanje se vrši potom povračila in se torej mora voznemu listu pridejati naročni list.

Poučni in zabavni del.

Potopisne črte.

Iz Ljubljane v Ljubljano.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

Sledimo še dalje propadu Karlovca! —

Leta 1873. prenehala ali razdrta je bila vojaška Granica, ne vem dobro, ali vsi regimenti hkrati, ali le posamezni. Toliko mi je znano, da je slunjski regiment bil razdrt imenovanega leta; Karlovec je tedaj prenehal biti njegov glavni stan (Stabsort), kar mu je bilo pač na več strani v škodo. Kar je regimentu pripadalo eraričnih poslopij v Karlovci, porabila so se v druge vojaške namene; kar pa jih je bilo po Granici, (in teh ni bilo malo), prepustila jih je uprava nekoliko občinam v last deloma zastonj, deloma pa proti zmerni odškodnini; nekaj pa jih je prodala tudi v privatne roke. Da ni stržila za to velikanskih svot, navedem v dokaz, da je bila historično znamenita graščina Cetin (nekdanja tvdnjava) prodana za nekako 1500 gld.

Kar zadeva odpravo Granice, naj navedem, ker sem ravno pri reči, še to, da so pogajanja za to trajala dolga leta. Zlasti veliko si je za to prizadeval neki dr. Ignacij Brlić († l. 1892.), ki je bil (kakor je pisal „Slovenec“ l. 1892. št. 87.) za časa njegovega življenja eden najbolj zaslužnih mož hrvaškega naroda in je deloval skoro od preroda hrvaškega političnega življenja neumorno, pa tudi neustrašeno za svoj rod. Še več pa se je za to trudil njegov brat Andr. Torkvat, ki je bil posebno leta 1848. kot eden najvernejših privržencev bana Jelačiča. On bil je že leta 1861. odpeljal v tej zadevi veliko deputacijo krajišnikov pred samega cesarja na Dunaj. Dr. Ign. Brlić pa je bil (menda l. 1870.) z velikim domoljubom Matijo Ivićem peljal zopet iz enacega namena veliko deputacijo pred presvitlega cesarja v Reko, kjer se je vladar ravno takrat nahajal.

(Mislim, da se prav spominjam, da je za odpravo Granice govoril o nekej priliki toplo besedo tudi celo naš rajni dr. Lovro Toman.)

Da je z vpeljavo splošne vojaške dolžnosti v Avstriji postala Granica po eni strani res nekako odveč, bi človek mislil. Ne hoteli bi pa vendar dvakrat reči, da bi pri vsem tem višja vojaška uprava tega še z časom ne obžalovala. Avstrija ima pač res svoj stalni utrjevalni vojaški tabor v Bruku ob Litavi, a to je naprava le v malem. Vojaška granica pa se je vsa smela nazivati ogromni vtrjeni tabor, in koliko je ona dala za časa sile izvežbanega moštva, vemo oni, ki pomnimo leto 1848 in 1849. Eno pa se temu nasproti mora vendar le vzeti v poštev, namreč: Kulturnemu razvoju vojaška uprava Granice, (kakor sem že enkrat posredno omenil, da so vsa domača in gospodarstvena opravila morale zvrševati le ženske in otroci), nikakor ni ugajala, in to je bil gotovo tudi eden glavnih nagibov, da se je odpravila.

Leta 1874. je pa Karlovec prenehal biti še trdnjava, kar mu tudi nikakor ni bilo v materijalno korist. Trdnjavski poveljnik mu je bil navadno kak general, ki je, kakor se samo po sebi ume, imel pod svojim poveljstvom več podrejenega častništva, in tudi moštva za utrdbe (Fortifikationsmannschaft). Posadka je bila primeroma zelo velika, ker je imela poleg slunjskega polkovega poveljništva še najmanj po en celi regiment pehote, zraven pa tu in v bližnji okolici po tri baterije topništva kot garnizijo. Baterije so baje še vedno tu in v okolici nastanjene; tudi pehote je še vedno precej, kar po moči zravnava materijalne zgube Karlovca. Nekoliko je odškodovano mesto tudi s tem, da se nahaja (menda od leta 1880.) tu tudi kadetska šola, ki ima za poveljnika majorja, 11 častnikov kot učitelje, kakih 20 mož za postrežbo in okoli 135 gojencev. Vendar pa pri vsem tem vlada po mestu nekaka otožna, dolgočasna praznota in tihota, po ulicah je videti o navadnih dneh le malo ljudij, kakor bi bila večina prebivalstva izmrla. Mnogo škoduje Karlovcu tudi to, ker je sosedni Ogulin postal sedež deželnega sodišča (Gerichtshof) in zraven še mnogih drugih oblastnij, (o čimur hočem nekoliko več govoriti, ko me moj pot pripelje mimo imenovanega kraja.) Svet se pa klanja še dandanes navadi, kakor jo je nekdaj imel, in ta je: kjer se nastani več odličnega prebivalstva, tišče tudi še drugi za njim. In tako Ogulin narašča, ubogi Karlovec pa propada. (Dalje sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

E. E. Barnard. O življenji E. E. Barnarda, kateri je zasledil peto Jupitrovo luno in katerega je vsled tega Vanderbiltovo vseučilišče v Nashvillu imenovalo častnim doktorjem, poročajo časopisi nekatere zanimive podrobnosti. Kot neučen deček je našel posla v fotografični galeriji. Po dnevu je bil pri delu, po noči je pa po navadi splezal na streho in z daljegledom opazoval nebo. Kmalu potem je bil dijak na Vanderbiltovem vseučilišči, kjer se je bavil z zvezdoznanstvom praktično in teoretično, kajti dovolili so mu zahajati na zvezdarno. Tukaj je zasledil več kometov in je vsled tega njegovo ime znano postalo. Poklicali so ga v Lickovo zvezdarno, kjer je izvršil mnogo jako važnih zvezdoznanskih preiskovanj in mej

drugim našel peto Jupiterjevo luno in se bode tako ime njegovo imenovalo poleg Galilejevega.

500letnica prve javne šole na Angleškem. Te dni se je slavila petstoletnica minchesterskega kolegija. To najstaršo angleško šolo je ustanovil državni kancelar in minchesterski škof Viljem of Wikeham.

Umrli. Dne 29. julija je umrl angleški zvezdoznanec Brown, ki je znan posebno po svojem zanimivem popisu znamenitih solnčnih mrakov 17. in 18. stoletja. — V Valenciennesu je umrl inženir Peslin v 50 letu. Bil je posebno izveden v grajenju kanalov in regulovanju rek za plovbo. — Dne 1. avgusta je umrl v Peterburgu admiral Vasilij Ivanovič Popov v 65. letu. Bil je načelnik ruske vojne ladijodelnice.

Petdesetletnica Rosegerjeva. Koncem julija je slavil svojo petdesetletnico znani štajarski pesnik in pisatelj Rosegger. Njegovi častitelji so mu poklonili pri tej priliki 15.000 gld., da si kupi hišo v Gradci, v kateri bode preživel stara leta.

Novice.

Rojstni dan Nj. Veličanstva presv. cesarja praznoval se je danes kakor po celi širni Avstriji tudi v Ljubljani najslovesneje. V predvečer bil je po mestu veliki mirozov vojaške godbe, deželni predsednik gospod baron Hein pa je dal slavnostni souper h kateremu je povabil civilne, duhovske in vojaške dostojanstvenike. Danes v jutro ob peti uri bila je po mestu budnica, prirejena od vojaške godbe, ob 8. uri bila je v Zvezdi običajna vojaška parada s sv. mašo, ob 10. uri je pa služil v stolni cerkvi premilostni g. knezoškof pontifikalno sv. mašo, katere so se udeležili vsi civilni dostojanstveniki ter mnogo pobožnega občinstva. Po sv. maši poklonili so se zastopi raznih korporacij g. deželnemu predsedniku proseč ga da izroči najskreneje in najudaneje čestitke Nj. Veličanstvu presvetlemu cesarju ob njegovem 63. rojstnem dnevu.

— **Zlato mašo** obhajal je na Veliki Šmaren v tukajšnji stolnici prav slovesno preč. g. prošt dr. L Klofutar.

— † **Fran Gestrin**. Na slovstvenem obzorji slovenskem vtrnila se je zopet prav dična zvezda. Umrl je dne 15. t. m. v Ljubljani po daljšem bolehanji gimnazijski suplent, c. in kr. rez. častnik in hišni posestnik g. Fr Gestrin, odlični pesnik in pisatelj slovenski v mladeniški dobi, star še-le 27 let. Pokojnik je vzbujal v slovenskem narodu najlepše nade in to prav opravičeno, kajti obogatil je že dosedaj slov. slovstvo s prav lepimi proizvodi in to v vezani in nevezani besedi. Svoje pesni raztresene po raznih listih zbral je pred nedavnim časom v lepo zbirko, ki je izšla v Hribarjevi tiskarni v Celji. Njegovi pripovedni spisi, prijavljeni kakor večina njegovih pesnij, v „Ljublj. Zvonu“, čitajo se lepo. Pa ne samo kot pesnik in pripovedovalec bil je dični Gestrin delaven, ampak tudi kot prestavljavec bil je jako marljiv. Vešč ruskega in češkega jezika preložil je obilo povestij, posebno pa dramatičnih del na slovenski jezik. Sicer bil je Gestrin blag značaj, preprijeten družabnik, dober prijatelj ter vnet rodoljub. Svoje imetje okrog 25.000 gld. je blagi pokojnik z neko majhno izjemo volil slov. podpornemu pisateljskemu društvu, s čimer je še posebno pokazal ljubezen do svojega naroda, ki mu v prerani grob hvaležno kliče: Bodi Ti lahka zemlja domača!

— **Dva škofa umrla na jeden dan.** V ponedeljek je zatisnil oči v Gradci knezoškof dr. Janez Zwerger v 70. letu. Pokojnik je bil rodom južni Tirolec in jako goreč za sv. cerkev in sicer jako prijazen, pa tudi odločen mož Mnogo je deloval v javnem življenju neustrašen braneč pravico katoliške cerkve. — V Šent Hipolitu je pa ta dan umrl v 71. letu škof dr. Binder. Pokojnik je bil tudi vnet za svojo cerkev. Za javno življenje se je manj brigal kakor Zwerger, ali v njegovi škofiji je bilo njegovo delovanje tem vspešneje. Posebno je skrbel za dobro odgojo duhovniške mladeži. Znan je bil tudi kot dober bogoslovski pisatelj. Dr. Zwerger je škofoval od 1867, dr. Binder pa od 1873. leta.

— **V Železnikih** je pretekli torek, praznik Velikega Smarna, ondotni g. učitelj Levičnik Jos. obhajal natihoma svojo petdesetletnico kot farni organist. Mi imenovanemu gospodu na tem redkem dogodku čestitamo tem bolj od srca, ker je letos že enoinštirideseto leto, odkar on z res hvalevrednim trudom in nesebično obdeluje v našem listu lepoznansko polje tako marljivo, da ga smemo šteti v prve vrste naših gg. sotrudnikov. Kedor tega ne veruje, naj pogleda naše letnike od ll. 1852—1893. Zahvalno mu toraj zakličemo: Na mnoga leta! —

— **Družba sv. Cirila in Metoda** je prejela nastopne darove: Slavno uredništvo „Slovenskega Naroda“ je izročilo 2868 kron, nabranih od dne 29. maja do 12. julija in izkazanih v 121.—157. številki. Na posamezne kraje, odnosno posamezne darovalce se imenovane prve krone razdele tako-le: Stari trg 28, Trst 2, Ljubljana 3, Mally 20, Zagorjan 10, Žalec 18, Št. Jernej 21, Ljubljana 9, Trst 1 i. t. d. Vrhnika 60, Zagorje 31, Krško 24 i. t. d. gostilna Lloyd, Žužemperk i. dr. 74, Zagorjan-Auer, desetorica i dr. 44, Brežice 46, posamezniki 11, Črnomelj 36, Zatičina 35, Iv. Božič 10, Urek 25, posamezniki 12, gospa Vršeč v Sevnici 40, Št. Jurij 24·30, Loški potok 6, posamezniki 6·30, Ptuj 43, Ribnica 40, Sava 8, Postojina 100, Ljubljana 101, Litija 68, Kamnik 25·30 i t. d. Borovnica 35, Cerklje 18, posamezniki 8, Kranj 101, Novo Mesto 51, Dunaj 20, Selce 10, Vrhnika 50, Kranj 10, posamezniki 4, Železniki 26, Lož 15, Šmartno 10, Kranjska gora 22, Kostanjevica 6, Novo Mesto 109, Ljubljana 10, Šmarje 38, Forte (Nordpol) 55, drugoletniki 10, i. t. d Litija 29, dva tujca 10, i. t, d. Celje 20, Ploj 16, i. t d. I. V. 20, Postojina 7, Celje 100, Metlika 30, Krisper 20, Karlovec 15, Celovec 40, Brežice, 8 Slovenija 20.36, Narodna gostilna 14, Loka 207, Kamnik 27, Št. Pavel 40, i. t. d. — Šentjakobsko-Trnovska ženska podružnica v Ljubljani nam je poslala 350 gld. 89 kr. t. j. znesek veselice dne 18. rožnika in darovane prve krone z željo, da se vpiše trikrat kot pokroviteljica. Lep vzgled požrtvovalnega domoljubja, v katerem se odlikujejo tudi postojinske, tržaške in vedno delavne litijske Slovenke! Za postojinsko žensko podružnico nam je poslala gospa Josipina Kraigher 214 gld., in cicer 100 gld. pokroviteljine in 114 gld. udnine, za tržaško žensko podružnico nam je izročila gospa Ljudmila Mankoč 170 gld., in sicer 100 gld. pokroviteljine in 70 gld. udnine in uže četrto pokroviteljino so poslale litijske in šmartinske Slovenke, katere zastopa kot četrta pokroviteljica g. Ivana Knaflič. In tudi šentpeterske domoljubkinje v Ljubljani ne zaostajajo za šentjakobskimi: poslale so 100 gld., da se vpiše njih podružnica za pokroviteljico. — Pokrovitelji z zneskom 200 kron so poslali: Čč. gg. goriški bogoslovci l. 1892/93., g. Fran Jurca, veletržec v Postojini in „Novomeški samci“. Predsednik podružnice Zatičina-Višnja Gora-Št. Vid, g. notar Pirnat nam je poslal kot podružničen donesek 100 gld. — Za sežansko podružnico nam je poslala g. Mici Mahorčičeva 97 gld.; prve krone so pa darovali v Sežani: Franja Gulič, Nežika Štolfa, Nežika Pitanic, Zinka Širca, Mici Mahorčičeva, Kosovel Kante, Rajmund, Mahorčič Kanobl, Dettoni, Hren, Mankoc, dr. Ribař, Gerbec, Batistig, Leban, rodoljub, idealist, narodna žena, po 1 Kr. Marija Pregl, Pavlina, Resman, Hrašovec, de Ostertag, po 2 Kr., puščica v gostilni Jožefa Štolfa 3 gld. 40 kr., v kavarni Dolenčevi 7 gld. 65 kr., pri družini Mahorčičevi 6 gld. 17 kr., vesela družba v Divači 14 Kr., vesela družba v Sežani 12 Kr. Prvomestnik litijske podružnice, č. g Jernej Zupančič, nam je poslal 90 gld. — Društvo učiteljev v kamniškem okraji, je pristopilo družbi kot pokrovitelj, doplačalo je

namreč 66 gld. k lani v ta namen poslanim 34 gld. — Šišenska podružnica nam je izročila kronin dar 130 Kr. kot dohodek veselice na Koslerjevem vrtu. — Uredništvo „Mira“ nam je izročilo 115 Kr izkazanih v 15.—19. št. (Vsega vkup je dosedaj nabral „Mir“ 365 Kr.!) — Uredništvo „Primorskega lista“, nam je poslalo 33 gld., nabranih za našo družbo in v listu izkazanih. — V Trnovem in Ilirski Bistrici so darovali prve krone: vč. g. dekan J. Vesel, čč. gg. Možina, Ferjančič, Rudolf, Bilc, gospa Ivana Valenčič, R. Kovač, Tomšič, M. Hodnik, Josipina Kranjec, Josip Tomšič, Ličan, Samsa, Barbier, nadučitelj Zarnik, učiteljica Bizjak, Terezija Benigar, Fr. Valenčič, Fr. Benigar, Stibil, Trnovski, H. Perkan, Zagorje, Fischer po 1 krono, g. Marija Souvan, učiteljica, Prosen, in drugi neimenovani po 2 kroni, Brinšekova hiša 2 kroni in 20 vin., gospa Bachmann 4 Kr.; vsega vkup 45 kron, katere je nabrala in družbi poslala g. Franjica Brinšek. — G. Fr. Šetina v Črnomlji je poslal 33 kron; poleg zadnjič imenovanih so darovali po 1 krono; Fr. Šušteršič, Aug. Kunc, M. Pavlin, Vč. g. Šervicelj, komendator na Reberci, je daroval 20 kron, vč. g. Šimen Muden, žup. v Železni Kaplji, 11 Kr., skupaj 31 Kr. G. Fr. Hrašovec, blagajnik graške izvanakademiške podružnice, nam je poslal 24 kron; darovali so gg. dr. Klasime, B. Kozbek iz Lipnice, Jerovšek po 2 Kr., gospa Gale, g. Dolžan, gspdč. S. Prus, gspdč. R Prus, Groznik, Razlag, neimenovana, gg. Ljubec, Hauptmann, Železniger, Lupša, Volkovič, Žohar, Resman, F. H., neimenovan, drd. Majer, Rojnik po 1 Kr. — V Mariboru so darovali prve krone: dr. Medved 10 kr., gg. M. Cizel, prof. Jerovšek, prof. Matek, prof. Koprivnik, nadučitelj Nerat, ravnatelj Schreiner po 1 krono, č. g. Jožef Sigl, kapelan v Kamnici 1 gld., vesela družba 70 kr, druga vesela družba 30 kr.: vsega vkup 10 gld., ki nam jih je poslal g. nadučitelj Nerat. — Obrtno pomočno društvo nam je dovolilo pri občnem zboru 10 gld. darila. Dalje so še darovali: Mlade ljubljanske rodoljubkinje 15 kron; štajarski domoljubi iz slivniške okolice: gg. M. Kušar 2 Kr., R. Grasselli, župnik Vidmajer, župnik Kozinc, kapelan Kapler, Volovšek, Josip Lesjak, Jurij Lesjak, B. Sirk, S. Rataj, J. Bevc, Fr. Lesnikar in pošiljatelj Fr. Kranjc po 1 Kr. skupaj 14 kron; v Grabštanji na Koroškem je daroval vč. g. dekan jedenkrat 6 gld. 50 kr., drugikrat 5 gld, cerkveni ključar Jožef Tavšic 1 Kr., neimenovan 1 Kr.; v Žalci so nadalje darovali prve krone: gspdč. Mici Hifler, gspdč. Fani Grabnar, gg. dr. Fr. Mayer, župnik Grušovnik, župan Šuler, Mikek, V. Janić, Wesselly, Jakob Janić, Jug, Švajcar, Pričišek, skupaj 12 kron, ki jih je poslal g. Širca. — Slovenci v Kočevji so poslali 11 Kr., g. Vojteh Candolini v Kostanjevici daroval je 10 Kr.; v Materiji so darovali prve krone: K. Kastelic, S. Kastelic, dr. Rybaž, Počivalnik, Renko, Rapotec, Stanić, Bratina in pošiljavka gspdč. Zinka Kastelic, po 1 Kr., skupaj 9 Kr.; v Opatiji so darovali prve krone: družina Tomičić iz Volovskega 5 Kr., Zofija iz Opatije, Ančka iz Brucka in pošiljavka gspdč. Lina po 1 Kr., skupaj 8 kron; v Policah pri sv. Petru pri Radgoni so darovali prve krone: Fr. Pranjidel, A. Tridav, L. Zemlič, J. Zemlič, J. Lančič in pošiljatelj J. Lančič in pošiljatelj J. Pelel po 1 Kr., skupaj 6 Kr.; Ivan Stražiški daruje prvih 6 kron, prvo potrebni družbi, g. Miha Pesjak v Kamni Gorici prvih 5 kron; dobitek stave pri Sokolski slavnosti in prva krona neimenovanca pa iznaša 5 Kr. v korist družbi. Prve krone so še darovali: g. A. Sturm, c. kr. poštar v Jeranjicah 7 Kr., vč. g. dr. Fr. Lampe 1 staro Kr., t. j. 2 Kr., gspdč. A. Divjak, učiteljica in g. Rajko Justin. nadučitelj na Štrekljevci, g. J. Malnarič, šolski voditelj v Črešnjevci, g. Fr. Jug posestnik v Šmariji pri Jelšah, in g. Fr. Peterlin, učitelj v Kolovratu, po 1 krono. — Prav vesel pojav za našo družbo je doba „kroninih darov“ in zajedno prelep odsev nesebične požrtvovalnosti slovenskega občinstva. Toraj Bog povrni! Mi le želimo, da bi doba „kroninih darov“ še dolgo trajala in da bi še dalje tekmovali v rodoljubni požrtvovalnosti domoljubkinje z rodoljubci, stan s stanom, kraj s krajem. Bog daj svojega blagoslova!

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

— **«Radogoju»**, dijaškemu podpornemu društvu pristopili so povodom 30letnice kranjske čitalnice kot ustanovniki in darovali nastopni gg. Vinko Majdič, veleposestnik v Kranji, 100 kron; Ivan Gogola, c. kr. notar v Ljubljani, 100 kron, Ivan Šabec, veleposestnik v Trstu, 200 kron; dr. Ivan Tavčar; odvetnik v Ljubljani, 200 kron; Ivan Hribar, generalni zastopnik banke „Slavije“ v Ljubljani, 100 kron; Anton Božič, veleposestnik v Podragi, 100 kron; Fran Hmelak, veleposestnik v Lokavcu pri Ajdovščini 100, kron; Ivan Murnik, cesarski svetnik v Ljubljani, 100 kron; Filip Zupančič, stavbinski mojster v Ljubljani, 100 kron; Ferdinand Souvan, veletržec v Ljubljani, 200 kron; Viktor Globočnik, c. kr. notar v Kranji, 100 kron; Peter Mayr, posestnik v Kranji, 100 kron; Ciril Pirc, trgovec in posestnik v Kranji, 100 kron; dr. Edvard Šavnik, c. kr. okrajni zdravnik v Kranji, 100 kron; vsi vkup torej 1700 kron. — Kot ustanovnika sta nadalje pristopila društvu in darovala po 100 kr. gg: A. Gregorič, posestnik in posojilniški tajnik v Ptuji in dr. Jarnej Glančnik odvetnik v Mariboru. Živeli požrtovalni rodoljubje in njih posnemalci! — „Radogoj“ ima svoj ustanovni občni zbor dne 31. avgusta 1893 ob šestih zvečer v čitalničnih prostorih v Ljubljani.

— **Slavnost 30letnice čitalnice v Kranju.** Minolo nedeljo slavil se je v prvostolici gorenjski v starodavnem Kranji pomembni narodni praznik; ondotna narodna čitalnica je obhajala 30letnico svojega obstanka. Narodni Kranj se je tam povodom ves ogrnil v prazničnično obleko. Slavolok postavljen pri vhodu v mesto in zastave plapolajoče raz vseh hiš pričale so jasno slavitev pomembnega dne pa tudi dajale dokaz o narodni zavednosti vrlih kranjskih meščanov. — Slavnost sama završila se je prav lepo po naznanjenem vsporedu. Ob $^1/_2$12 uri bil je na stari pošti vsprejem tekom dopoldneva došlih društev, ki so potem z godbo na čelu in v spremstvu nebrojne množice Kranjčanov odkorakala na kolodvor k vsprejemu gostov došlih z ljubljanskim vlakom, kateremu v pozdrav so že iz daleka gromeli topiči. Došla društva in goste je iskreno pozdravil predsednik kranjske čitalnice, gosp. notar Globočnik, gospodična Sajevičeva pa je po lepem nagovoru odičila zastavo „Ljubljan. Sokola“ s krasnim trakom, darilo kranjskih Slovenk. Druge zastave odičile so se z venci. V imenu došlih društev zahvalil se je starosta „Ljublj. Sokola“ g. Iv. Hribar, na kar so se podala vsa društva v slavnostnem sprevodu v mesto. Sprevod bil je kaj lep in slikovit. Na čelu sprevoda korakala je domžalska godba, za to pa razna društva, katerih je bilo vseh zastopanih ali po deputaciji ali pa korporativno 25 z 10 zastavami in sicer: „Ljublj. Sokol“, akademična društva „Sava“, „Slovenija“, „Triglav“, bralna društva na Bledu, v Gorjah, Šenčurji, Tržiči in Kranji. čitalnice v Idriji, Kamniku, Ljubljani, Podragi. Ptuji, Škofji Loki, Trstu, Šiški, na Vrhniki in v Kranji, pevski društvi „Ljubljana“ in „Triglav“ v Radoljici, slov. planinsko društvo ter gasilna društva na Bledu, v Radoljici in v Kranji. Kranjske dame so raz oken sipale na došlece šopke, občinstvo pa jih je burno pozdravljalo. Pred mestno hišo je sprevod pozdravil v spremstvu mestnih odbornikov mestni župan g. K. Šavnik, njegova gospodičina hčerka pa je po primernem nagovoru pripela na zastavo kranjske čitalnice srebrni lavorov venec, darilo kranjskih čitalničank. (Konec sledi.)

— **Blagoslovljenje društvene zastave.** Dne 26. in 27. vršilo se bode v Idriji slovesno blagoslovljenje ondotnega mestnega gasilnega društva. Zastavo, ki je prav dragocena izdela je gospa Hlavka iz Ljubljane. Slavnost h kateri so se povabila vsa gasilna in druga društva, obeta biti prav sijajna.

— **Pogoščenje vojakov domačega pešpolka bar. Kuhn št. 17.** Povodom odhoda vojakov domačega pešpolka iz Ljubljane se je vsled sklepa mestne občine ljubljanske na

te stroške vse moštvo tega polka danes kot v dan rojstnega dne Nj. Veličanstva presv. cesarja pogostilo s pivom, mesom, kruhom ter edno smodko za vsakega moža.

— **Ljudsko veselico v korist družbe sv. Cirila in Metoda** priredita moška in ženska družbena podružnica v Idriji v nedeljo dne 20. avgusta t. l. ob 4. uri popoludne pri g. Jan. Grudnu, županu in posestniku v Jeličinem vrhu.

— **Zaveza slovenskih učiteljskih društev** zboruje te dni v Mariboru.

— **VI. shod zaveze gasilnih društev kranjskih** vršil se je minolo nedeljo dopoludne v mestni dvorani v Ljubljani. Shodu je predsedoval načelnik zaveze g. Fr. Dobrlet, dež odbor pa je zastopal gosp. ces. svetnik Murnik. Iz poročila zaveznega je posneti, da je mej 69 kranjskimi gasilnimi društvi jih doslej v zavezi 48. V kratkem izide službovnik in vežbovnik za društva s slovenskim velevanjem. Zaveza je imela v minolem društvenem letu 1334 gld. 32 kr. dohodkov in pa 566 gld. 72 kr. stroškov,

— **Novo lekarno** otvoril je te dni v Ribnici gospod Rom. Linhart.

— **Umrl** je v Gradci odvetniški kandidat in doktorand prava gosp. Anton Bilc, doma iz Zagorja na Pivki v 30. letu svoje starosti. Mlademu, nadobudnemu rojaku bodi lahka zemlja tuja!

— **Umrl** je minolo nedeljo popoludne v Borovnici ondoti posestnik in trgovec g. Josip Kržič v starosti 31 let. Pokojnik bil je občečislan in je kot takega volila občiua svojim drugim svetovalcem. Keržič bil je pa tudi vnet in požrtovalen rodoljub, kar je potrdil tudi s svojo oporoko, ko je volil družbi sv. Cirila in Metoda 200 kron, Narodnemu domu v Ljubljani pa 100 kron. Slava njegovemu spominu!

— **Utonil** je v nedeljo dne 13. t. m. na Bledu gosp. Hubert Leidig poslovodja gosp. Wenclove trgovine v Ljubljani. Kopal se je v jezeru, kjer ga je zadela kap. — V Ljubljanico skočil je dne 11. t. m. pozno zvečer 63letni mizar Gašpar Križaj in utonil. Uzrok samomoru ni prav znan.

— **Velike povodnji** bile so koncem minolega in začetkom tega tedna v Galiciji in na Ogerskem. Več vasij je bilo poplavljenih. Nekaj hiš in mostov je voda odnesla. Ceste je razdrlo. Celo brzojavne štange je v nekaterih krajih izpodkopala, tako da je celo občevanje po brzojavu prenehalo. Ceste je raztrgalo, tako da je ustavilo vsak promet. Nad 150.000 gld. je škode pri železnicah, ki so še le v delu. Da je tudi več ljudij utonilo, se razume samo po sebi.

— **Vero premenili.** V Severnem Šlezviku so dosedaj imeli dansko propoved v cerkvi. Na migljej iz Berolina začelo se je nemški propovedovati. To je dalo povod, da je več tisoč ljudij izstopilo iz deželne protestantske cerkve, ker mislijo da so se jim s tem, da so se vpeljale nemške pridige, jako prikrajšale njih verske pravice.

— **Nesreče.** Dne 4. t. m. razletela se je tovarna za smodnik v Pont de Bursu na Francoskem. Užgalo se je 1500 kilogramov smodnika. Tri osebe so mrtve, več je pa ranjenih. — Dne 1. t. m. se je vnela velika zaloga bencina v Kijevu, 14 osob je mrtvih. — Pri Ratovcu ob Donu je v antracitnih jamah zelo gorelo. Vsa poslopja in stroji so uničeni. Rešilo se je 600 delavcev skozi neki stranski predor. — Na Volgi se je dne 4. t. m. prevrnil brod. Od 21 oseb so se rešili samo trije.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 12. avgusta 1893. Pšenica gld. 8·50 kr., rž gld. 7·— kr., ječmen gld. 6·50 kr., oves gld. 7·50 kr., ajda gld. 9·— kr., proso gld. 6·50 kr., turšica gld. 6·25 kr., leča gld. 12·— kr., grah gld. 12·— kr., fižol gld. 10.— kr. (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

Loterijske srečke.

V Brnu	dne 16. avgusta t. l.:	7, 58, 15, 10, 22.
Na Dunaji	dne 12. avgusta t. l.:	61, 50, 46, 36, 75.
V Gradci	dne 12. avgusta t. l.:	80, 8, 54, 37, 78.

Neogibno potrebno je za vsako družino
Kathreiner-jeva
Kneipp-ova sladna kava
z okusom prave kave.

Ta kava daje to prednost, da se lahko popusti tako škodljiva prava zrnata ali pa z raznimi cikorijami zmešana kava in se iz te kave naredi **okusna** ter **zdrava** in **redilna** pijača. — **Nedosegljiva je kot dodatek k pravi kavi.** (14—39)

Visoko priporočana za ženske, otroke in bolnike.

Ponaredeb se naj varuje.

Dobo se povsod. ½ kile 25 kr.

Marijaceljske kapljice za želodec,

izgotovljene v lekarni k „angelu varhu“
C. BRADY-a v Kromerižu (Moravsko)

so staro, zanesljivo in znano zdravilo ter so budilno in krepilno sredstvo za želodec in prebavilna dela. (13—30)

Samo prave so z zraven stoječo varstveno znamko in podpisom.

Cena: 1 steklenice 40 kr.
dvojne steklenice 70 kr.

Vsebina je naznanjena.

Marijaceljske kapljice za želodec prodajajo se prave: **v Ljubljani:** lek. Piccoli in lek. Svoboda; **v Postojni:** lek. Fr. Beccarich; **v Škofji Loki:** lek. Karl Fabiani; **v Radovljici:** lek. Alex. Roblek; **v Novemmestu:** lek. Dom Rizzoli in lek. Bergmann; **v Kamniku:** lek. J. Močnik; **v Črnomlju:** lek. J. Blažek.

Odgovorni urednik: **Gustav Pirc.** — Tisk in založba: **J. Blasnikovi nasledniki.**